

van het Overlijden van de „Patron“

Toen VANDERVELDE in de Kamer verscheen...

door CAMILLE HUYSMANS

MORGEN, Zaterdag 27 December, zal het 20 jaar geleden zijn dat Emile Vandervelde, de grote voorman van het Belgische socialisme, onze onvergetelijke „patron“, op 72-jarige leeftijd te Brussel overleed. Zijn nagedachtenis wordt in de socialistische beweging nog hoog vereerd en zeer talrijk zullen degenen zijn die op de verjaring van zijn sterfdag bloemen op zijn graf zullen neerleggen.

Wij hebben Camille Huysmans, de slechts 5 jaar jongere strijdmakker van wijlen Emile Vandervelde, om een herdenkingsartikel gevraagd. Wij voelen ons vereerd het hieronder te kunnen afdrukken, als huldeblijk van een groot levend Belgisch socialist aan de grootste onzer doden.

Het sterkste personage dat wij in onze beweging hebben gekend is zonder twijfel Emile Vandervelde.

Hij werd geboren in gunstige omstandigheden. Hij behoorde tot een welhebbende familie. Hij was niet verplicht geweest — zoals vele anderen — te werken om zijn brood te verdienen. Aan de universiteit had hij niet alleen rechten gestudeerd, maar hij had zijn wetenschappelijke bekommelingen veel breder opgevat, en was ook gaan zitten op de banken van andere faculteiten. Hij wist ook dat hij op de tribune moest verschijnen, en daarom volgde hij lessen van spreekoefening.

Intussentijd had hij vaarwel gezegd aan de liberale traditie van zijn familie. Hij had op de Hogeschool mannen zoals Hector Denis en Guillaume Degreef ontmoet en was socialist geworden. Hij was ook verder gegaan dan zijn leermeesters. Hij had zich bekeerd tot het Marxisme — niet het imperatief geclicheerd Marxisme dat Lenin later zou verdedigen, — ook niet een revisionisme dat wij vandaag nog terugvinden in verscheidene landen onder inspiratie van electorale bekommelingen of ongeduldige opvattingen van verwezenlijking. Neen! Een Marxisme zoals Marx zijn theorie zelf opvatte: een deductie van zich wijzigende realiteiten, een gevolgtrekking van de veranderlijke werkelijkheden.

Met dit harnas gewapend, werd hij in 1893 gekozen tot volksvertegenwoordiger van Charleroi. Hij was omringd door enige jonge lui van zijn geslacht en zijn overtuiging, die dezelfde evolutie hadden ondergaan, onder de druk van dezelfde omstandigheden: een conservatisme van bloedig repressiegeweld, en een gespleten onbeholpen liberalisme, dat niet wist waarheen, met een paar radicalen nochtans die zich hadden gewaagd op het glibberig pad van een bourgeois-democratie.

De voor de eerste maal gekozen parlementairen van de Bel-

Emile Vandervelde (A.)

van een opruiër. Dat was de redevoering van een rasechte parlementair, — zelfs van een meester der welsprekendheid. In elk geval, van een ongewoon gestoefde politicus van eerste rang. Het was een verschijning waaraan zich niemand had verwacht, — noch de Kamer, — noch de pers, — noch het publiek. De man op de tribune was een zeer jonge man.

's Anderen daags stonden de dagbladen vol. De nieuwsgierigen vonden de weg naar de Kamer terug. En in het ouderlijk huis regenden de gelukwensen van socialist en sympathisanten binnen.

De algemene indruk was zoiets als wat zich dikwijls voordeed in het theater in mijn jonge tijd, o.a. in de Muntshouwborg te Brussel, toen het belcanto de opera's beheerste, en de heldentenen een algemene populariteit genoten. De liefhebbers gingen op het Uilenkot zitten om de traditionele gevaarlijke passages der Italiaanse en Franse opera's af te wachten, — en vooral de Italiaanse, — wanneer de beroemde tenor de hoge c zou bereiken, en uitgalmen met brio.

(Zie vervolg blz. 6.)